

2. ОГРАНИЧЕЊА ИЗБОРНОГ СИСТЕМА

Као што је развој представничке демократије био дуг и обележен постепеним успесима, од првих (најранијих) облика представљања па до данас, тако је и изборни систем пратио његову судбину и доживљавао своје падове и успоне. И он је имао да преболи своје дечје болести – пређе дуг пут од неразвијених и недемократских избора па до данас када се у свим земљама представничког типа истиче захтев за постизањем слободних, поштених и демократских избора. Како каже П. Николић, уставна и политичка историја модерне државе показује различите степене демократичности или недемократичности изборног система а он је саставни део политичких режима – од оних демократских, па све до аутократских и диктаторских. Но како и сам развој представничке демократије није био равномеран од земље до земље, то су од почетка постојале и разлике у квалитету избора (изборних система) у тим земљама. Уопштено речено, већина земаља је на почетку имала неразвијену представничку демократију, па тако и бројне облике ограничења у пракси избора представничких институција власти. Политички живот већине буржоаских држава (с почетка 19. века) био је формално демократски јер и прокламоване слободе и правна једнакост нису биле довољне да би се успоставио човек као грађанин – политичка индивидуа и темељ стварне демократије. Тадашње политичко представништво је остало у оквиру парцијалне репрезентације јер је уместо стварне једнакости владала неједнакост; уместо да је представљен као стварна личност, човек је остао да буде представљен као апстрактна личност, носилац некаквих апстрактних, збирних или заједничких интереса. Тек ће крај 19. и 20. век зачети нову епоху представљања, довести до модернизације самог представничког система у коме се довршио процес правне еманципације али и створили услови да се место класичног (класног) представништва све више успоставља модерно представништво радног типа, засновано на идеји подруштвљавања управљања и укидања антагонизма власти и човека. Зато модерно политичко представништво мора на извешан начин да одражава Марксову оптимистичку визију о правом, демократском представништву у коме је човек субјект и центар власти и управљања, а не његов објект, отуђен у њему или представљен у апстрактном смислу. Али на почетку представничке демократије нису у многим земљама били обезбеђени ни елементарни услови правне и политичке једнакости, што се види и по бројним ограничењима у њиховим